

עין משפט ונר מצוה

קנ א מיי פט"ו מהל' מלוה הלכה ט סמג עשין גז טור שו"ע ח"מ סי' סה סעיף יח: קד ב מיי שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף יט: קה ג מיי שם הלכה י טוש"ע שם סעיף כ: קו ד ה מיי פ"ו מהל' סנהדרין הלכה ז ח סמג עשין א טוש"ע ח"מ סי' כ:

קו ו מיי פ"ו מהל' סנהדרין הלכה ו סמג עשין א טוש"ע ח"מ סי' י"ד סעיף א:

קח ז ח מיי פ"ד מהל' יבום הלכה א סמג עשין נב טוש"ע אה"ע סי' קסו סעיף א ויבזר אלפס עד ציגמז פ"ב דף לט:| קכט ט מיי פ"ו מהל' סנהדרין הלכה ז סמג עשין א טוש"ע ח"מ סי' יד סעיף א:

קי י מיי פ"ה מהל' סנהדרין הלכה ח סמג שם טוש"ע ח"מ סי' א סעיף א:

רבינו חננאל

איבעיא קלתיא. ואורחב עליה רבא מיהא סימפון שיש עליו עדים פי' זה הסימפון שובר יתקיים בחותמיו. אין עליו עדים אבל יוצא השט ממתח ידי שליש או שיוצא סימפון כתוב בשטר אחר חיתום שטירות כשר. וזה מפורש בסוף פרק שנים אוחזין בשלית אלמא שליש מהימן ועלתה בתיובתא לרב נחמן קו"ל שהשליש נאמן וכן הלכה ואסקיה לשמעתא משמיה דר' יוחנן לעולם מביא ראייה וסותר עד שיסתתמו טעותיו. כיצד אמרו לו הבא עדים אמר אין לי עדים הבא ראייה אמר אין לי ראייה בטלו ראיותיו. אבל אם באו לו עדים ממדינת הים או שהיתה דסקיאי של אביו מופקדת ביד אחריים הרי זה מביא וסותר. א"ר יוחנן שנים שנתעצמו בדין אחד אומר נידון כאן ואחד אומר נלך לבית הוועד אם המלוה אומר כן שומעין לו. ואם הלוח אומר כן [אין] שומעין לו דא"ר אלעזר הנושה בחבירו מנה יוציא מנה על מנה כלומר יוציא הוצאות בדרך עד שילך [לבית] הוועד מנה אחר. אלא כופין ללוה ודן בעירו. ואם הוצרך הדבר לישאל כותבין ושומעין מבית הוועד ואם אמר כתבו לי מאיזה טעם דנתוני כותבין ונותנין לו. וכן אמר אמימר הלכתא כופין הלוח והולך לבית הוועד אם אמר מלוה נלך לבית הוועד מאי טעמא עבד לוח לאיש מלוה.

אבל אמר לוח הכי לא משגחינן ביה אלא כופין אותו ודן בעירו (א מ"ש הא דר' אלעזר) והיבמה הולכת אחריי היבם להתירה שגא' וקראו לו זקני עירו עירו ולא עירה א"ר אמי אפי' מטבריא לציפורי היא הולכת אחריי: שלחו ליה למר עוקבא לדיווי ליה כבר בתיה שלם. פי' לדיווי ליה כמו משה רבינו דכתיב ביה כי קרן עור פניו. וכתיב ביה בכל ביתי נאמן הוא. וי"א בן בתיה בת פרעה מפני שגידלתו. ירמיה אחי העביר עלי את הדרך. יש מי שמפרש העביר עלי דרך בני אדם וחבל בי הכה ופצוע. שהן דיני קנסות שלא יתכן לדון אלא בארץ ישראל ומפני מה כתבו לו אמרו כלומר אמרו לו הדין שם ואי צאית צאית ואם לאו השיאוהו כופהו ויעלה אצלנו בטבריא מפני כבודו שלחו לו כן: ירושלמי' כל זמן שמביא ראייה סותר את הדין ר' אילא ור' זירא חד אמר עד שיבטל ראיותיו וחד אמר עד שיכופר בראיותיו ר' לוי היה ליה דין עם חדר בר נש על עסק בתים והוו דינין קומי ר' אלעזר לאחר שנגמר הדין הביא ראייה אתא שאל לר' יוחנן א"ל כל זמן שהוא מביא ראייה הוא סותר את הדין ואפילו אתעביר ליה גזר דין: **תוספתא** יש לך עדים או ראייה ואמר אין לי אלא אלו לאחר זמן מצא עדים או ראייה אין מקבלין ממנו עד שיביא ראייה שלא היה יודע בהן לעולם אין העדים יכולין לחזור בהן משתחקין עדותן בב"ד וכו'. עד אם לא יגיד ונשא עונו כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד: הדרן עלך דיני ממונות

(א) חולי ז'יל וזמו שזמנר רי"א.

לא:

ובין דאיתחזק בבי דינא. פי' הקונטרס שכחזו צו הנפק וקשה דמכל מקום ניהמנה צמיגו דאי צעי קלמיה וי"ל דאיתחזק צצי דינא שראוהו צידה כי הוא דשילהי מי שמת (ב"צ דף קטע:) שהחזק כתב ידו צצית דין: **סמפון** שיש עליו עדים. פי"ה שוצר ויואל מתחת ידי לוח כמשפטו ור"ת פירש דציב הלוח קרוי שוצר וכשהוא יואל מתחת ידי המלוה קרוי סמפון ויתקיים צחותמיו היינו דשילינא לסהדי אי פריע אי לא פריע כדאיתא שילהי פ"ק דצ"מ (דף קי'):

אין עליו עדים ויוצא. השטר והסמפונות מתחת ידי שליש כשר משמע ליה אפילו איתחזק דומיא דיואל אחר חיתום שטרות. א"נ יש לפרש לאו דאין עליו עדים כלל אלא יש עליו עדים ולא ידעי אי פריע אי לא פריע ויואל הסמפונות מתחת ידי שליש: (**ויוציא מנה על מנה.** מכאן למתחייב צדין דלא משלם לאידך יצאוטיו אע"פ שמוקיקו לילך לו לדון צעיר אחרת):

ואם אמר כתבו ותנו לי מאיזה טעם כו'. דוקא היכא דנתעצמו לדון כו' וכפו אותו לדון כאן אצל צעלמא לא וכן משמע צאיהו נשך (צ"מ דף סט. וסס) גצי תרי כותאי דעצוד עיסקא דא"ל חזינא דכל צמר ידיי קאזיל מר וקאמר כי האי ודאי כריך לאודועי מיהא יש לדמות דהכי קאמר כי האי ודאי כריך לאודועי אע"פ שאין שואל מאיזה טעם נתחייב כריך לאודועי אצל צעלמא אי שאיל אין אי לא לא:

אי ציית ציית. אין לפרש אי לא ציית שלא תוכלו לכופו דכ"ש שלא יוכל נשיא לכופו דהכא (י שצט והטם ממוקק ומר עוקצא ריש גולה הוה אלא מפרי"ת אי לא ציית כגון דאמר לצ"ד הגדול קאזילנא:

הדרן עלך זה בורר

אותו ודן בעירו ואם הוצרך דבר לשאול כותבין ושולחין ואם אמר כתבו ותנו לי מאיזה טעם דנתוני כותבין ונותנין לו יוהיבמה הולכת אחר היבם להתירה עד כמה אמר רבי אמי **האפילו מטבריא לצפורי** אמר רב כהנא מאי קרא יקראו לו זקני עירו ולא זקני עירה אמר אמימר הילכתא כופין אותו וילך למקום הוועד א"ל רב אשי לאמימר והא אמר רבי אלעזר א‏ כופין אותו ודן בעירו הגי מילי היבא דקאמר ליה לוח למלוה ב‏ אבל מלוה ג‏ עבד לוח לאיש מלוה שלחו ליה למר עוקבא לדיווי ליה כבר בתיה שלם עוקבן הבבלי קבל קדמנא ירמיה אחי העביר עלי את הדרך ואמרו לו השיאוהו ויראה פנינו בטבריא הא גופא קשיא אמרת אמרו לו אלמא דייניה אתון השיאוהו ויראה פנינו בטבריא אלמא שדרוהו הכא אלא הכי קאמרי אמרו ו‏ ליה דיינו אתון אי ציית ציית ואי לא השיאוהו ויראה פנינו בטבריא רב אשי אמר דיני קנסות הוה יובבבל לא דיינו דיני קנסות והא דשלחו ליה הכי כדי לחלוק כבוד למר עוקבא:

הדרן עלך זה בורר

לפנינו ואמר ירמיה אחי העביר עלי את הדרך איצד ממני דרך צני אדם שסירסו כך שמעתי. וי"א העביר עלי את הדרך לא נהג עמי כשורה ועל עסקי ממון היה כועס: **אמרו לו.** לירמיה להפסיים עמו: **השיאוהו ויראה פנינו בטבריא.** הכרחיזהו והזקיקוהו לצוא כאן לדון עמו: **דיני קנסות.** אלהים כתיב צדן (שמות כג) ונענין סמוכין וצבבל אין סמיכה כדאמרין בפרק קמא (דף ד').:

הדרן עלך זה בורר

קלסיה. שרפתו הלך מה לה לשקר: **דאיתחזק צצי דינא.** שכחזו צו הנפק לא אלימא איהי לאפקועי מעשה צ"ד: **סימפון.** שוצר ויואל מתחת יד לוח כמשפטו: **יתקיים.** (א) השטר צחותמיו יעידו עדים על חתימות ידיהן וכשר: **אין עליו עדים.** והרי הוא יואל מתחת יד

שליש ולא מתחת יד הלוח הואיל וסניהם מודים שזה מינהו להיות שליש **שטרות.** צמוך שטר המלוה נכתב השוצר תחת העדים כשר שהרי המלוה עצמו מוחזק כשטרו ואי לאו דפרעיה לא הוה צדיק למיכתב תצבא צגויה: **עד שיסתפס טענותיו.** משמע שאמר צצית דין אין לי לא עדים ולא ראייה וחזר ואמר קרבו פלוני ופלוני שהיו מוזמנין שם ומתחילה סותם טענותיו לומר אין לי: **הא גופא קשיא.** יסתתם טענותיו משמע מכיון שיסתמו שוב אין מציא ראייה ואפילו מאלם לאחר זמן כרצנן והדר קמני קרבו דמשמע דהאי הוא דלא מייתי דאפי' רשצ"ג מודה צו אצל מאלם לאחר זמן מייתי כרצנ שמעון: **ואמר אין לי עדים.** ואפילו מאלן לאחר זמן אינו סותר כרצנ: **דסקיא.** שק של עור שהיו שטרותיו של אצוי מונחין צו: **הסוקא אס חצירו דין.** בעל דין קשה ומטריח את חצירו ואין רואה חצירו לדון כאן אלא למקום וועד תלמידי חכמים הרבה שיהא זה צוש מהם: **נפעלמו.** שנעשו קשין זה לזה: **אפילו מטבריא לציפורי.** אע"פ שיציצת טצריא גדולה משל ציפורי הלך אחריו לציפורי: **והאמר רבי אלעזר.** והא חזינן דפליג עלה ר' אלעזר לעיל ויהיב טעמא למילתיה ו‏ דמסתצר טעמא: **היכא דקאמר לוח.** נלך למקום הוועד כופין אותו וידון כאן ולא יוציא זה מנה על מנה: מר עוקצא אצ צ"ד הוה צמסכת שצת צצמה יוצאה ד‏ (דף נה:.) **לדיווי ליה כצר צמיה.** כמשה שהוא צן צמיה למי שמקריין עור פניו כמשה רבינו שגידלתו צמיה צת פרעה. לשון אחר כצר צימיה כמשה שהוא צן צית דכתיב (צמדנר יב) צכל צימי נאמן הוא. לדיווי ליה על שם שהיה חכם וכתיב (קהל ח) חכמת אדם תאיר פניו. ומאלתי צספר הגדה שהיה מר עוקבא צעל תשוצה שנתן ענייו צאשה אחת והעלה לבו טיגא ונפל צחולי ואשת איש היתה לימים נצרכה ללות ממנו ומתוך דוחקה נתצצית לו וכצס יצרו ופטרה לשלום ונתרפא וכשהיה יואל לשוק היה נר דולק צראשו מן השמים ועל שם כך קרי ליה ר' נתן צויתא צמסכת שצת ד‏ (דף טו:) הכא נמי להכי כתצו ליה הכי על שם האור שהיה זורח עליו:

עוקבן הצבלי קצל קדמנא. זעק לפנינו ואמר ירמיה אחי העביר עלי את הדרך איצד ממני דרך צני אדם שסירסו כך שמעתי. וי"א העביר עלי את הדרך לא נהג עמי כשורה ועל עסקי ממון היה כועס: **אמרו לו.** לירמיה להפסיים עמו: **השיאוהו ויראה פנינו בטבריא.** הכרחיזהו והזקיקוהו לצוא כאן לדון עמו: **דיני קנסות.** אלהים כתיב צדן (שמות כג) ונענין סמוכין וצבבל אין סמיכה כדאמרין בפרק קמא (דף ד').:

קלסיה. שרפתו הלך מה לה לשקר: **דאיתחזק צצי דינא.** שכחזו צו הנפק לא אלימא איהי לאפקועי מעשה צ"ד: **סימפון.** שוצר ויואל מתחת יד לוח כמשפטו: **יתקיים.** (א) השטר צחותמיו יעידו עדים על חתימות ידיהן וכשר: **אין עליו עדים.** והרי הוא יואל מתחת יד

שליש ולא מתחת יד הלוח הואיל וסניהם מודים שזה מינהו להיות שליש **שטרות.** צמוך שטר המלוה נכתב השוצר תחת העדים כשר שהרי המלוה עצמו מוחזק כשטרו ואי לאו דפרעיה לא הוה צדיק למיכתב תצבא צגויה: **עד שיסתפס טענותיו.** משמע שאמר צצית דין אין לי לא עדים ולא ראייה וחזר ואמר קרבו פלוני ופלוני שהיו מוזמנין שם ומתחילה סותם טענותיו לומר אין לי: **הא גופא קשיא.** יסתתם טענותיו משמע מכיון שיסתמו שוב אין מציא ראייה ואפילו מאלם לאחר זמן כרצנן והדר קמני קרבו דמשמע דהאי הוא דלא מייתי דאפי' רשצ"ג מודה צו אצל מאלם לאחר זמן מייתי כרצנ שמעון: **ואמר אין לי עדים.** ואפילו מאלן לאחר זמן אינו סותר כרצנ: **דסקיא.** שק של עור שהיו שטרותיו של אצוי מונחין צו: **הסוקא אס חצירו דין.** בעל דין קשה ומטריח את חצירו ואין רואה חצירו לדון כאן אלא למקום וועד תלמידי חכמים הרבה שיהא זה צוש מהם: **נפעלמו.** שנעשו קשין זה לזה: **אפילו מטבריא לציפורי.** אע"פ שיציצת טצריא גדולה משל ציפורי הלך אחריו לציפורי: **והאמר רבי אלעזר.** והא חזינן דפליג עלה ר' אלעזר לעיל ויהיב טעמא למילתיה ו‏ דמסתצר טעמא: **היכא דקאמר לוח.** נלך למקום הוועד כופין אותו וידון כאן ולא יוציא זה מנה על מנה: מר עוקצא אצ צ"ד הוה צמסכת שצת צצמה יוצאה ד‏ (דף נה:.) **לדיווי ליה כצר צמיה.** כמשה שהוא צן צמיה למי שמקריין עור פניו כמשה רבינו שגידלתו צמיה צת פרעה. לשון אחר כצר צימיה כמשה שהוא צן צית דכתיב (צמדנר יב) צכל צימי נאמן הוא. לדיווי ליה על שם שהיה חכם וכתיב (קהל ח) חכמת אדם תאיר פניו. ומאלתי צספר הגדה שהיה מר עוקבא צעל תשוצה שנתן ענייו צאשה אחת והעלה לבו טיגא ונפל צחולי ואשת איש היתה לימים נצרכה ללות ממנו ומתוך דוחקה נתצצית לו וכצס יצרו ופטרה לשלום ונתרפא וכשהיה יואל לשוק היה נר דולק צראשו מן השמים ועל שם כך קרי ליה ר' נתן צויתא צמסכת שצת ד‏ (דף טו:) הכא נמי להכי כתצו ליה הכי על שם האור שהיה זורח עליו:

(א) חולי ז'יל וזמו שזמנר רי"א.

מסורת הש"ס

(א) צ"מ כא. (ב) רש"ל מ"ו, (ג) צ"ק סט. ב"צ קעד. כתובות עו. גיטין למ. עה. (בצ"מ למ: בטרות כד.). (ד) רש"ל מ"ו, (ה) [לעיל כג: ע"ש העיבן, (ו) (כ) וע"ע מוס' שם ד"ה סמפון], (ז) רש"ל מוסק כל היצור [ואלם העצל פסקי מוס' צ"ן עליו], (ח) [לעיל ה.].

תורה אור השלם

- ↑ וְקָרָא לו זְקֵנִי עִירוֹ וְדָבַר אֵלָיו וְעָמַד וָאָמַר לֹא תִפְצְתִּי לְקֻחָתָהּ: דברים כה ח
- ↑ עֶשֶׂר בְּרָשִׁים וּמִשּׁוֹל וְעָבַד לַיהוָה לְאִישׁ מַלְאָךְ: משלי כב ז

הגהות הב"ח

- ↑ גמ' וירצא מתחת ידי שלם או שירצא: (ב) שם אמרו לו דייט אמן: (ג) רש"י ד"ה יתקיים השובר צחותמיו: (ד) ד"ה והאמר וכו' ומסתבר טעמא:

מוסף רש"י

סימפון שיש עליו עדים. צעדי קיום מוקמין לה, יתקיים בחותמיו. ואפילו יואל מתחת ידי מלוה כשר (ב"ב כא.). אין עליו עדים. עדי קיום, אצל עדים חתומים עליו (שם). וירוצא מתחת ידי שליש. האין הלוח מוציא ולא המלוה אלא שלש שצניסס נאמן (שם).

הדרן עלך זה בורר